

ARBOGA KOMMUN

Kvalitetsrapport läsår 20/21

Biet

210628

Innehållsförteckning

1	Beskrivning av verksamheten	4
2	Sammanfattning från föregående år	6
3	Utvecklingsområden	10
4	Läroplansområden förskola	11
4.1	Normer och värden	11
	Nuläge - var är vi?	11
	Resultat.....	12
	Analys och bedömning	13
4.2	Omsorg, utveckling och lärande	14
	Nuläge - var är vi?	14
	Resultat.....	15
	Analys och bedömning	16
4.3	Barns delaktighet och inflytande	17
	Nuläge - var är vi?	17
	Resultat.....	19
	Analys och bedömning	20
4.4	Förskola och hem	20
	Nuläge - var är vi?	20
	Resultat.....	21
	Analys och bedömning	22
4.5	Övergång och samverkan	23
	Nuläge - var är vi?	23
	Resultat.....	24
	Analys och bedömning	24
4.6	Uppföljning, utvärdering och utveckling	25
	Nuläge - var är vi?	25
	Resultat.....	25
	Analys och bedömning	26
4.7	Förskollärares ansvar i undervisningen.....	27
	Nuläge - var är vi?	27
	Resultat.....	28
	Analys och bedömning	28
4.8	Rektors ansvar	29
	Nuläge - var är vi?	29

Resultat.....	31
Analys och bedömning	34
5 Barn-/Elevehälsa	37
6 Analys och bedömning	39
7 Kommande utvecklingsområden	44

1 Beskrivning av verksamheten

Biets förskola är en mindre förskola med två hemvister:

- Fjärilen, yngre barn (1-3 år)
- Humlan, äldre barn (3-5 år)

Barnen är även indelade i tre team med två ansvarspedagoger i varje. Detta är ett steg i att prova arbeta utefter Skolverkets riktlinjer för minskade barngrupper.

- Humlan, 4-5 år
- Sländan, 2-3 år
- Fjärilen, 1-2 år

Förskolan har 36 barn inskrivna med en grundbemanningen på 5,75 årsarbetare som arbetar i verksamheten med barnen.

Biets vision är:

"Tillsammans väcker vi lusten och glädjen till ett hälsosamt och aktivt liv".

De gemensamma ledorden för Biets förskola är:

VÄLMÅENDE, SOCIAL KOMPETENS och UTFORSKANDE.

Det gemensamma temaarbetet är Barbafamiljen med fokus på de olika barbafigurernas intressen och egenskaper som kopplats till läroplansområden som matematik, språk, teknik och värdegrund.

Vi arbetar efter skollagen (2010:800) samt målen i läroplanen för förskolan (Lpfö 18) och där finns tydliga krav på att varje förskola ska bedriva ett systematiskt kvalitetsarbete där verksamheten planeras, följs upp och utvecklas i förhållande till de nationella målen. Vi har även en del lokala mål och mått som kommunfullmäktige i Arboga kommun har beslutat kring som vi regelbundet följer upp och utvärderar i vår verksamhet.

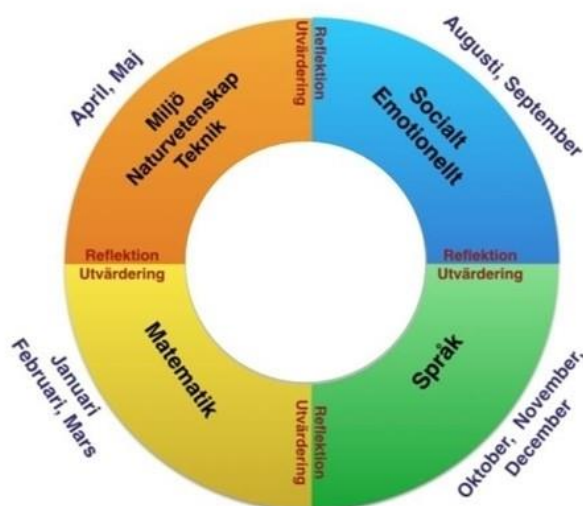
Arbetslagen gör regelbundna kartläggningar, analyser, uppföljningar och utvärderingar av sitt arbete inom varje målområde. Utifrån kartläggningar och analyser skriver varje avdelning handlingsplaner med prioriterade mål för det kommande läsåret inom respektive målområde. Dessa handlingsplaner fylls sedan på med aktiviteter som följs upp och utvärderas regelbundet under läsåret. Handlingsplanerna med de prioriterade målen samt de regelbundna uppföljningarna samt utvärderingarna ligger till grund för enhetens kvalitetsrapport.

Biets förskola har under höstterminen arbetat med att ta fram nya handlingsplaner och de prioriterade mål och målkriterier baserades på:

- Rekommendationerna från tidigare kvalitetsredovisning.
- Rekommendationer från Plan för likabehandling och mot kränkande behandling.
- Samtal och en nulägesbeskrivning vid terminens start.
- Barninventeringar enligt, av rektorer, framtaget dokument.

På det Södra området har vi ett årshjul som tydliggör vårt systematiska kvalitetsarbete. Vi arbetar med läroplanens mål på ett medvetet sätt under hela verksamhetsåret. Men för att tydliggöra och synliggöra arbetet ännu mer har vi i vårt årshjul perioder där vi arbetar aktivt med "fokusområden" (Socialt och emotionellt, språk, matematik samt miljö, naturvetenskap och teknik) för att på detta sätt verkligen se till att alla områden i läroplanen kommit med i vårt arbete under läsåret.

2 Sammanfattning från föregående år

Vi har ett välfungerande årshjul där arbetet med vårt systematiska kvalitetsarbete finns synliggjort. De kommunövergripande rutinerna för det systematiska kvalitetsarbetet är en bra hjälp och ett bra stöd i arbetet med att följa upp, utvärdera och utveckla verksamheten i förhållande till våra mål. Arbetet fungerar bra ute i verksamheten och alla pedagoger är delaktiga i det systematiska kvalitetsarbetet. Rutiner och arbetsgången för det systematiska kvalitetsarbetet behöver gås igenom regelbundet för att öka medvetenheten hos pedagogerna kring hur arbetet hänger samman och för att utveckla och förbättra verksamheten på bästa sätt utifrån de förutsättningar som råder. Mer fokus behöver läggas på analysen, vad som fungerat bra och mindre bra i vår verksamhet, vad som har bidragit till framsteg, vilka mönster kan vi se, vilka lärdomar vi gjort samt hur vi har utvecklat vår undervisning i förhållande till våra mål.

En viktig lärdom som vi gjort är att verksamheten och det systematiska kvalitetsarbetet fungerar väl om man följer den struktur, de rutiner och den planeringen man enats om i sitt arbetslag och i sitt team. Det är även viktigt att arbetslagen och teamen hinner prata ihop sig med varandra om uppdraget, verksamheten och förhållningssätt. När man fördelar ansvarsområden samt håller fokus på uppdraget minskar arbetsbelastningen.

Implementeringen av nya läroplanen, Lpfö 18 har genomförts. Utvalda delar har belysts genom kollegialt lärande såsom undervisning, lek, omsorg, anknytning och hållbar utveckling. Utvärderingen visade att pedagogerna har ökat sin kunskap om uppdraget, är nöjda med upplägget av implementeringen och kan medvetet koppla sin roll för barnens utveckling och lärande. Vi ser en medvetenhet och ökad kunskap om pedagogernas olika roller i att utvidga barnens lek, hur viktigt det är att inta olika roller i olika situationer för att planera, guida, utveckla och medla i leken. Ett av önskemålen från pedagogernas utvärdering var att fortsätta arbeta med leken som verktyg vilket är inplanerat som kommande utvecklingsområde.

Barnkonvention blir lag 2020 och har uppmärksammats i utbildningen. Vi har introducerat utvalda artiklarna som ingår i konventionen med störst fokus på artikel 2, 3, 6 och 12. Pedagogerna har fått i uppdrag att uppmärksamma det vardagliga arbetet med barnens rättigheter. Första uppdraget handlade om att synliggöra och lyfta fram hur vi aktivt lyssnar på barnen och inkluderar deras tankar i utbildningen. Under våren har pedagogerna på arbetslagsträffarna haft kollegialt lärande kring artiklarna kopplade till ICDP som förhållningssätt i utbildningen.

Barnhälsoteamets fortbildning för samtliga pedagoger visar ett stort engagemang, både hos pedagoger som barn. Genom att satsa på tydliggörande

pedagogik ökar vi barnens kommunikativa förmåga och ger förutsättningar för alla att likvärdigt lyckas. Kartläggningen av ärenden i barnhälsoteamet visar att kommande utvecklingsområde blir att stärka pedagogernas roll i barns lek och samspel vilket även är ett önskat utvecklingsområde av pedagogerna.

Vägledarna kommer kompetensutvecklas av specialpedagog i främjande och förebyggande lek gällande inåtvända och utåtagerande barn. Även Skapande förskola projektet har fokus på drama och musik som verktyg i leken för att främja barns lärande, kreativitet och fantasi.

Förskolans lärmiljöer är i ständig förändring utifrån barngruppens intressen och behov. Pedagogerna har fått inspiration och input för arbetet med att skapa stimulerande lärmiljöer som på ett medvetet sätt ska stödja barns intressen och nyfikenhet. Vi måste hela tiden se till att lärmiljön är föränderlig och pedagogisk utmanande. Utifrån den rådande pandemin i samhället har vårens studiebesök ställts in. På grund av pandemin som infann sig under våren behövde en stor del av utbildningen förläggas ute. Det gjorde att det skapades lärmiljöer ute vilka tidigare inte fanns när material flyttades ut och utomhuspedagogiken utvidgades.

Då det gäller arbetet med Skolverkets riktlinjer för minskade barngrupper är vi på god väg att tillgodose riktlinjerna. Samtliga förskolor arbetar i team from hösten 20 och delar in barnen i mindre grupper under större delen av dagen. Forskning visar att personalens utbildning och kompetens är den viktigaste kvalitetsfaktorn i förskolan samt barngruppens sammansättning. Det är angeläget att det inte blir för många relationer för barnen att förhålla sig till under en dag, framförallt har de yngsta barnen mest att vinna på att vara i mindre barngrupper.

IKT pedagogerna och lärspridarna sprider goda exempel och får med sig olika uppdrag som de ska utföra tillsammans med kollegor och barn. En del förskolor har kommit längre i detta arbete än andra men organisationen med lärspridare möjliggör att digitala verktyg används likvärdigt på samtliga förskolor. Under läsåret har vi även arbetat med animering genom projektet Skapande förskola i samverkan med Kulturskolans filmlärare. Detta har bidragit till en ökad kompetens och en förståelse för ännu ett givande IKT verktyg i arbetet med barnen. Utmaningen blir att samtliga pedagoger som inte deltagit i projektet ska lära sig Imotion som digitalt verktyg samt att uppmärksamma och hålla fokus på forskning kring användandet av digitala enheter för yngre barn. Hur vill vi förhålla oss till vårdnadshavares synpunkter och hur använder vi oss av digital förstärkning?

Det finns många sätt att försöka skapa glädje på en arbetsplats, en viktig del i det pusslet är att vi arbetar aktivt med arbetsmiljön och värdegrunden PUMI. I förskolans vardag är det stundtals hög arbetsbelastning och det krävs en flexibilitet i uppdraget. Många ser arbetsglädje som en viktig faktor för att

kunna balansera upp arbetets förutsättningar kontra uppdragets krav och riktlinjer. I samråd med arbetsmiljögruppen och hälsoinspiratorerna arbetar vi med att fokusera hur vi kan bibehålla och utveckla arbetsglädjen ute på förskolorna. Att vi ser till att arbetet ger energi, är meningsfullt och upplevs roligt på riktigt.

Vi har under många års tid haft arbetstid på måndagar till 18:00 för att skapa förutsättningar så att alla arbetslag ska kunna ha planerings- och reflektionstid inom ramen för arbetstidslagen. Vi har tidigare fått signaler om att måndagskvällarnas schemaläggning påverkar utbildningen, arbetsmiljön, schemaläggning och bemanningen på avdelningar och förskolor på ett negativt sätt då måndagen slukar många arbetstimmar. Under hösten provade vi ett nytt koncept gällande våra måndagstider, att enbart till 18:00 varannan måndag. Utifrån utvärderingen har det gett positiva effekter på upplevd arbetsmiljö och bemanning. Vi möter pedagogernas önskemål om att ytterligare prova detta koncept under våren och behöver vara tydliga med prioritering och planering av arbetsplatstiden. Hur ska mötestiden arrangeras och vilka teman behöver lyftas? När den gemensamma tiden för samtal minskar behöver prioriteringar göras för innehållet. Vårens utvärdering av måndagstiden visade att flera ville återgå till varje måndag vilket ska inplaneras till kommande läsår.

Arbetet med Hållbar utveckling har gett en fördjupad insikt i att vi behöver arbeta mer medvetet för att inkludera hållbart tänk i alla situationer i det dagliga arbetet. Att skapa hållbarhet i såväl sociala, ekonomiska som resursanvändning. Studiebesöket på Kreativt återvinningscenter gav en insikt i att vi behöver arbeta vidare med kulturen för produktion, att skapa gemensamt och kunna återanvända materialet flera gånger om. En utmaning är hur kan vi samarbeta mer med andra aktörer vad gäller återbruk och arbeta vidare med att bli kemikaliesmarta förskolor som använder sina resurser på ett mer medvetet och hållbart sätt?

Vårens annorlunda samhälle med en pågående pandemi har påverkat förskolornas organisation och handlingsförmågan. Kriser innebär trots allt nya möjligheter, pedagogerna har fått nya rutiner och utifrån detta hittat nya vägar som tryggt och säkrat barnens vistelse i förskolan. För mig som rektor är det väsentligt att inte låta mig lamslås av oro utan istället försöka höja blicken, se framåt och ta tillvara på de kreativa idéerna som föds ur den omvälvande Coronakrisen. Tillvaron kanske inte blir exakt som förut därför är det viktigt att vi alla håller i och håller ut, vad är lärdomen till morgondagen?

Förskolan står inför en större omorganisation med flyttar som kommer påverka flertalet förskolor. Läsåret har för vissa av förskolorna bestått till stor del att tillsammans planera starten av ny förskola. Vi har diskuterat fram profileringar, vår gemensamma värdegrund och haft arbetslagsdiskussioner för att sätta rutiner och strukturer i nya lokaler men också lära känna nya kollegor.

Biets arbete med språk- och kunskapsutvecklande arbetssätt har fortgått i verksamheten under föregående läsår, pedagogerna upplever att medvetenheten kring ord och begrepp har ökat. Pedagogerna har arbetat med bland annat talutrymmet i barngrupperna samt att utveckla kommunikationen med barnen. Arbetet med språk och kommunikation kommer att fortgå även kommande läsår 2020/2021. Även arbetet med förskolans vision och dess ledord kommer att fortgå under läsåret 2020/2021 för att förankras och synliggöras ännu mer i vårt dagliga arbete.

3 Utvecklingsområden

- Implementera förskolans gemensamma vision. Att lyfta andra till sitt bästa jag, genom kollegialt lärande.
- Synliggörande dokumentation genom processvägg.
- Förtydligande pedagogik, TAKK och bildstöd.
- Stärka pedagogernas roll i barns lek och samspel. Vägledarna kompetensutvecklas i främjande och förebyggande lek gällande inåtvända och utåtagerande barn. Skapande förskola projekt för förskolans med drama och musik som verktyg i leken för att främja barns lärande, kreativitet och fantasi.
- Stärka förskollärarnas ledarskap, att leda kollegor.
- Fortsatt arbete med organisation utifrån Skolverkets rekommendationer för minskade barngrupper utifrån varje förskolas förutsättningar.
- Arbetsglädje, feedback, stresshantering och återhämtning.
- Resursfördelningsmodellen, transparens och förståelse för budgetarbete.

4 Läroplansområden förskola

4.1 Normer och värden

Nuläge - var är vi?

Värdegrundsarbetet är en viktig del i förskolans verksamhet och pedagogerna arbetar ständigt med dessa frågor, både i arbetslagen och i barngrupperna. Alla förskolor arbetar strukturerat i mindre grupper för att vara närvarande pedagoger som har möjlighet att tillgodose barnens intressen och behov. Pedagogerna arbetar förebyggande med att stärka varje barns självkänsla och arbetet i mindre grupper möjliggör att barnen blir bekräftade och kan påverka sin dag på förskolan.

Förhållningssätt och bemötande diskuteras ofta i verksamheten. Vi pratar med barnen om hur en bra kompis ska vara. Vi gör kompisregler och tankekartor tillsammans med barnen, där alla barn får komma till tals. Pedagogerna lyssnar på barnen och låter dem prata klart. Vi samtalar om att lyssna på den som pratar och att man inte ska avbryta varandra. Barnen är indelade i mindre grupper för att vi lättare ska se det enskilda barnet.

Vi uppmuntrar barnen att hjälpa varandra och förklarar vad som är rätt och fel för barnen. De äldre barnen är hjälpsamma mot de yngre vilket vi ser som den viktiga egenskap. Vi arbetar med olika samarbetsövningar för att få barnen att hjälpa varandra och samarbeta.

Vi arbetar efter ett gemensamt tema på hela Biet. Temat är Barbapapafamiljen där varje figur symboliserar ett specifikt temaområde. Det är tre av figurerna som vi kopplat extra till Normer och värden samt Planen för likabehandling och mot kränkande behandling. Barbapappan står för temat kompis och socialt samspel, Barbamamman står för jag och min familj och Barbafin står för känslor.

Vi arbetar från tidig ålder med barnen med integritet som en naturlig del i arbetet med förskolans värdegrund. Vi använder oss av materialen Stopp min kropp, Liten och Trygg samt Kompisböckerna.

Handlingsplanen i Normer och värden går hand i hand med arbetet i Planen för likabehandling och mot kränkande behandling. Målet med förskolans arbete mot kränkande behandling är att alla barn har rätt att känna sig trygga i förskolan, bemötas med omtanke och respekt och inte utsättas för diskriminering, trakasserier eller någon form av kränkande behandling. Sammanfattande resultat från fjolårets utvärdering visar att vi har arbetat med att få barnen att lyssna på samt respektera varandra, att vara en bra kompis och inte avbryta den som pratar. Vi har kommit en bra bit på vägen men det är ett ämne som ständigt är aktuellt och går hand i hand med vårt arbete i handlingsplanen. Vi diskuterar frågorna ofta i våra team samt på våra ALT

träffar. Vi arbetar dagligen med hur man är en bra kompis, hur man ska vara mot varandra och att man ska lyssna på den som pratar och inte avbryta. Efter att vi utvärderat arbetet från föregående läsår ser vi att barnen blivit bättre på att lyssna på sina kompisar samt respektera varandra.

Under hösten startades arbetet med att kartlägga verksamheten tillsammans med barn och vårdnadshavare när det gäller arbetet med Planen för likabehandling och mot kränkande behandling. Kartläggningen genomfördes via trygghetsvandringar, intervjufrågor, trygghetssamtal samt observationer till husmodellen. Kommande läsårs förebyggande arbete är att fortsätta arbeta med att barnen ska lyssna på och respektera varandra.

Pedagogerna tänker på sitt eget förhållningssätt mot barnen och mot varandra, alla ska behandlas med respekt. När FNs barnkonvention blir lag blir de bitarna ännu viktigare. Vi använder ett vårdat språk och tänker på hur vi pratar till barn och vuxna.

Prioriterat mål läsåret 2020/2021:

- Få barnen att lyssna på och respektera varandra trots olika förutsättningar i språk, ålder och utveckling.

Vi ser att nått målet när barnen kommunicerar med andra barn och söker kontakt, genom tal, kroppsspråk el tecken. Vi har valt att arbeta med följande aktiviteter för att nå målet:

1. Vi jobbar med samarbetsövningar i teamen och i samlingar
2. Stopp min kropp samt Liten och trygg.
3. Vi gör tankekartor och kompis hjärtan med barnen.
4. Dramatiserar med hjälp av handdockor
5. Jobbar med kompisböckerna och andra böcker och filmer kopplat till ämnet
6. Samlingar där alla får komma till tals utifrån sina förutsättningar
7. Närvarande pedagoger
8. Barnen är indelade i mindre grupper.

Resultat

Måluppfyllelsen är god.

Attityden och förhållningssättet mellan barnen har blivit bättre på båda avdelningarna. Pedagogerna ser att barnen blivit bättre på att lyssna på varandra och vänta på sin tur. De har också blivit bättre på att hjälpa varandra.

Avdelningarna har hittat en gemensam struktur och har ett större samarbete mellan sig. De har skapat tydliga regler som gäller på båda avdelningarna. Det tåta samarbetet mellan avdelningarna gör att vi lättare kan se alla barn och vara där barnen är. Barnen är trygga med all personal och vet att de kan prata med alla pedagoger.

Vi har jobbat med de olika aktiviteterna under året i våra team och samlingar men även gemensamt då vi varje måndag och fredag har gemensamma aktiviteter med barnen. Varje team har haft en egen planering utifrån vårt gemensamma tema. De gemensamma aktiviteterna har även ofta varit kopplade till vårt visionsarbete.

I utvärderingen av läsårets Plan för likabehandling och mot kränkande kan vi se att barnen blivit bättre på att lyssna på varandra och respektera varandra, de låter varandra prata klart. Vi har jobbat dagligen med hur man är en bra kompis, hur man ska vara mot varandra och att man ska lyssna på och respektera varandra och den som pratar. Vi ser att vi kommit en bit på vägen i detta arbete men det är ett område som ständigt är aktuellt att arbeta vidare och medvetet kring.

Pedagogerna upplever att barnen är trygga under sin vistelse på förskolan. Under trygghetssamtalen i höstas fick de det bekräftat även av vårdnadshavarna som känner sig trygga med att lämna sina barn på förskolan.

Under läsåret har vi kommit en god bit på väg för att uppnå målet men det är ett ämne som ständigt är aktuellt. Barnen söker oftare kontakt med varandra samt pedagoger. Vi ser en stor skillnad hos flera av barnen som nu vågar ta för sig mer, tala om vad de vill samt vågar säga ifrån. Vi behöver utveckla arbetet med TAKK och bildstöd som en del i att alla barn ska få ett språk och få en förståelse för sin vardag och kunna påverka.

Analys och bedömning

Barnhälsoteamet har en viktig del i arbetet med barns trygghet och trivsel på förskolan. Kartläggningar görs utifrån de svårigheter som uppstår och pedagogerna får stöd av vägledare och specialpedagog i den dagliga verksamheten och vid behov i att upprätta handlingsplaner för fortsatt arbete.

Värdegrundsarbetet är en viktig del i förskolans verksamhet och vi jobbar ständigt med dessa frågor, både i arbetslagen och i barngrupperna. Pedagogerna är närvarande och lyhörda för barnens intressen och behov.

Pedagogerna stöttar, bekräftar och uppmuntrar barnen i olika situationer under dagen. De arbetar mycket för att stärka varje barns självkänsla och skapa förutsättningar så att alla barn kan utvecklas så långt som möjligt utifrån sina behov och förutsättningar. Pedagogerna delar in barngrupperna i mindre

konstellationer under dagen så att alla ska bli sedda, bekräftade och få möjlighet att påverka sin dag på förskolan.

Utbildningen i ICDP har satt avtryck i verksamheten under utbildningstiden och utmaningen ligger i att bibehålla effekterna för att det ska bli ett naturligt förhållningssätt i arbetet med barnen. Pedagogerna är medvetna i sitt förhållningssätt och arbetar förebyggande för att skapa en verksamhet där alla barn känner sig trygga. Pedagogerna lägger stor vikt vid att uppmärksamma det positiva som barnen gör samt vara närvarande och lyhörda för barnens intressen och behov.

En framgångsfaktor i vårt arbete under läsåret har varit att gemensamma regler, strukturer och rutiner gynnar verksamheten på ett positivt sätt. Det ökade samarbetet mellan avdelningarna har skapat en bättre miljö för både barn och vuxna. Vi ser också att delning av barngruppen i mindre konstellationer är en framgångsfaktor.

4.2 Omsorg, utveckling och lärande

Nuläge - var är vi?

Vi arbetar efter temat Barbapapafamiljen där varje figur står för olika områden i läroplanen. Vårt mål med året är att utveckla barnens språk utifrån deras egna förutsättningar. Flera av figurerna i Barbafamiljen har fokus på just språket, tex Barbabok där vi fokuserar extra på läsning och Barbalala där sång och musik är i fokus. Vi har en barngrupp där många barn har ett behov av att utveckla sitt språk. Dels har vi många barn med annat modersmål men även andra barn som behöver extra stöttning i språket, tex uttalsproblematik.

Vi kommer även fortsätta arbetet med att få barnen intresserade av böcker och sagor i olika former. Dels för att utveckla språket och ordförrådet hos barnen, dels för att stimulera fantasin. Vi utmanar även barnen språkligt genom att vara nyfikna, lyssna på barnen, ställa följdfrågor och benämna saker under hela dagen på förskolan. Vi är goda språk förebilder när det gäller ordförråd och kommunikation och tänker på att använda ett vardat språk, tal och samtalsstön till barnen och andra pedagoger.

Biets vision är: *"Tillsammans väcker vi lusten och glädjen till ett aktivt och hälsosamt liv"*. Vi fokuserar på kroppen och våra sinnen. Vad kroppen mår bra av? Vi uppmuntrar barnen till rörelse och fysiska aktivitet och är själva förebilder. Vi vill väcka barnens intresse för fysisk aktivitet. Vi tror och hoppas att om intresset och lusten finns tidigt håller det även i sig längre upp i åren. Flera gånger i veckan har vi planerade rörelseaktiviteter som är kopplat till vår vision, det är allt från hinderbanor, dans och lekar. Även temaarbetet är kopplat till visionen och varje figur har en koppling till visionen, tex Barbastark där rörelse är i fokus och Barbafin som står för känslor.

Prioriterade mål för läsåret 20/21 för vårt arbete inom omsorg, utveckling och lärande är:

- Få barnen att kunna uttrycka sig och göra sig förstådda samt utöka barnen ordförråd och ordförståelse.

Vi ser att vi är på rätt väg och på väg att nå målet när:

- Barnen talar om vad de vill och gör sig förstådda. Genom tal eller tecken.
- Kommunicerar med andra barn och pedagoger
- Använder ord och benämner saker.

Vi lägger fokus på följande metoder och aktiviteter för att nå målet samt kunna se och utvärdera att vi är på rätt väg:

Barnen talar om vad de vill och gör sig förstådda. Genom tal eller tecken.

- Vi använder TAKK och bildstöd. Arbetar med veckans tecken som är kopplat till vårt tema
- Vi uppmuntrar barnen att berätta och lyssnar på dem.
- Ger barnen talutrymme. Låter barnen prata klart. Pratar med barnen om att inte avbryta den som pratar.

Kommunicerar med andra barn och pedagoger

- Vi uppmuntrar barnen att ta kontakt med andra barn och pedagoger. Vi delar in barnen i mindre grupper under dagen och ser till att barnen får möjlighet till olika möten och aktiviteter under dagen, tex planera en aktivitet tillsammans med ett annat barn.

Använder ord och benämner saker.

- Vi benämner saker och sätter ord på under hela dagen. Utnyttjar dagens alla situationer, tex maten, påklädnad, blöjbyte.
- Vi börjar med läsgrupper där barnen är uppdelade små grupper. Anpassar bok efter barngruppen.
- Använder TAKK som förstärkning

Resultat

Måluppfyllelsen är god inom området.

Vi arbetar efter område Söders årshjul för att enkelt kunna följa upp så att vi får in läroplanens alla områden i vår utbildning. Barnen är indelade i mindre team med två ansvarspedagoger i varje. Det finns möjligheter för varje team att ha reflektion regelbundet för att stämna av samt planera för kommande veckor. Vi ser att när reflektionstiden uteblir skapar det sämre förutsättningar för att

bedriva kvalitativ och målfokuserad undervisning under hela dagen.

Vårt medvetna språkarbete har gett gott resultat, vi ser en stor förbättring i kommunikationen i barngruppen. Många barn som tidigare inte pratat har börjat prata och ta för sig mer. De talar om vad de vill och söker oftare kontakt med både barn och pedagoger. Både bland de barn som har annat modersmål men även bland de lite osäkra barnen och de yngre barnen.

Vi arbetar efter temat Barbapapafamiljen där varje figur står för olika områden i läroplanen. Vårt mål med året är att utveckla barnens språk utifrån deras egna förutsättningar. Flera av figurerna i Barbafamiljen har fokuserat på just språket, tex Barbabok där vi fokuserar extra på läsning och Barbalala där sång och musik är i fokus.

Vi kommer även fortsätta arbetet med att få barnen intresserade av böcker och sagor i olika former. Dels för att utveckla språket och ordförrådet hos barnen, dels för att stimulera fantasin. Vi utmanar även barnen språkligt genom att vara nyfikna, lyssna på barnen, ställa följdfrågor och benämna saker under hela dagen på förskolan. Vi är goda språk förebilder när det gäller ordförråd och kommunikation och tänker på att använda ett vårdat språk, tal och samtalston till barnen och andra pedagoger.

Vi har fått visionen att bli en naturlig del i vårt arbets- och förhållningssätt. Vi ser att vi är på rätt väg när barnen själva kommer och frågar om de tex får bygga en egen hinderbana eller lyssna på musik och dansa. Under höstterminen hade vi tillgång till gymnasiksalen på Brattbergsskolan två gånger i veckan. Under våren har vi vid flera tillfällen besökt danssalen på Kulturskolan samt Ekbackens IP. Vi besöker även olika lekparkar. Barnen deltar utifrån sina egna förutsättningar och vi tvingar aldrig barnen till något de inte vill. Minst en dag i veckan går de två äldsta grupperna till skogen eller en lekpark. De yngsta är då kvar på förskolan och har annan planerad rörelseaktivitet, tex dans och rörelse till musik eller en hinderbana.

Under våren hade vi även en hälsovecka då vi fokuserade extra på vår kropp. Vi besökte Ekbackens IP och fick då besök av en ledare från Arboga Södra som höll i några enkla övningar med barnen. Vi fick även besök av fritidsbanken som visade en del av all utrustning som finns att låna där. Vi hade en spadag med yoga, fruktprovning, fotbad och en hinderbana. Vi avslutade veckan Barbastarkloppet där alla barn fick medalj. Vi hoppas kunna bibehålla och utveckla arbetet och samarbetet med föreningslivet framöver.

Analys och bedömning

Arbetet med den pedagogiska dokumentationen och pedagogernas reflektionstid i arbetslagen har bidragit till en större förståelse och insikt för det

som sker i verksamheten. Att pedagogerna reflekterar systematiskt kring sitt agerande, sitt förhållningssätt och sina val av aktiviteter bidrar till målfokus och verksamhetsutveckling. Då reflektionstider uteblir skapar det frustration och vi behöver se över lösningar för att få fungerande reflektionstider till samtliga team.

Vi har delat upp barnen i mindre grupper under dagen. Vi arbetar ständigt med att forma miljön och verksamheten för att utmana och locka barnen till lek, utveckling och lärande. Barnens erfarenheter och intressen ligger till grund för hur verksamheten planeras och genomförs. Vi har kommit en bra bit på väg med vårt visionsarbete och det har blivit en naturlig del i vårt arbets- och förhållningssätt.

Av erfarenhet vet vi att temainriktat arbetssätt är ett bra sätt för att få in läroplanens alla mål i verksamheten på ett naturligt sätt. Vi vet att vi berör alla områden i läroplanen. Det är även bra vid planeringen av verksamheten då grovplaneringen kan göras gemensamt och alla pedagoger vet vad som förväntas. Vi ser även att våra aktiviteter som medvetet kopplats till språkutvecklande arbetssätt verkligen gynnat och utvecklat barnens kommunikation.

Vi kommer fortsätta att arbeta med ett gemensamt tema som gäller på hela vår förskola. Vi ser en stor vinning i det då vi pedagoger kan hjälpas åt, planera och utveckla utbildningen och innehållet tillsammans då alla kan bidra med sina kunskaper och erfarenheter. Varje tema med aktiviteter planeras sen efter den aktuella barngruppens förutsättningar och behov. Vi planerar in temat så att aktiviteterna följer årshjulets områden.

Inför kommande läsår kommer vi lägga mer fokus på leken utifrån att vi vid flera tillfällen pratat om leken vid våra ALT träffar. Vi vill med lekens hjälp utveckla barnens språk och fantasi. Vi kommer även i större utsträckning koppla leken till kommande temaarbete.

En lärdom vi fått med oss under föregående läsår är att när vi arbetar med delade grupper under dagen ger det tillfälle till nya relationer, ett bättre samspel och kommunikation mellan barn och vuxna. Vi ser även en stor vinning i vårt nära samarbete mellan avdelningarna.

4.3 Barns delaktighet och inflytande

Nuläge - var är vi?

Pedagogerna har tydliga mål och handlingsplaner med konkreta åtgärder för att öka och utveckla barnens inflytande i verksamhetens vardagliga situationer. Pedagogerna arbetar kontinuerligt på att synliggöra och tydliggöra för barnen deras inflytande i utbildningen.

Vi jobbar aktivt med barns inflytande i den dagliga verksamheten och ser det som en naturlig del i vårt arbetssätt och i vårt förhållningssätt. Vi arbetar med önskekort vilket innebär att när barnen kommer med en önskan om att göra något vi inte kan göra just nu skriver vi upp önskan på ett kort och gör vid ett annat tillfälle. Vi försöker att under dagen ge barnen möjlighet att påverka sin vistelse på förskolan, både under den planerade verksamheten och i den fria leken. Barnen har stora möjligheter att själva välja vad de vill göra. Vi jobbar även med att barnen ska stå vid sina val och avsluta det påbörjade. Många barn har svårt att stanna kvar i vald aktivitet, vill ofta välja som en viss kompis och har svårt att ta ett eget beslut eller har svårt att avsluta det de påbörjat.

Vi försöker att förändra miljön och anpassa den efter barnens lek utifrån de förutsättningar vi har. Vad är barnen intresserade av, var leker de mm.

Vi ser samarbetet mellan avdelningarna som en naturlig del i arbetet vilket gör att vi lättare kan hjälpa varandra med barnen. Biets barn är allas barn och vi hjälps åt med barnen under dagen. Vi ser en stor vinning i att samarbeta och att alla barn känner all personal.

Prioriterat mål läsåret 2020/2021:

- Ge barnen möjlighet till flera naturliga val under dagen för att kunna påverka sin vistelse på förskolan.

Det ser vi när:

1. När barnen själva gör aktiva val och kommer och frågar en pedagog.
2. När barnen stannar kvar i vald aktivitet och avslutar det påbörjade.

Vi har valt att jobba med följande aktiviteter och metoder för att synliggöra arbetet och veta att vi är på rätt väg.

När barnen själva gör aktiva val och kommer och frågar pedagog.

- Vi anpassar miljön efter barnens intressen för att ge dem möjlighet att själva komma på aktiviteter.
- Vi planerar och genomför aktiviteter för att stimulera barnen, tex planerad rörelse på måndagar.
- Vi jobbar med önskekort då vi skriver upp ett barns önskan som vi inte kan genomföra just nu. Är noga med att förklara för barnet varför det inte gick att göra önskan just nu och skriver barnet önskan på en lapp som vi genomför vid annat tillfälle.
- Barnen är indelade i mindre grupper för att lättare se det enskilda barnet.
- Pedagogerna är där barnen är.

När barnen stannar kvar i vald aktivitet och avslutar det påbörjade.

- Miljön är anpassad efter barnen för att deras intressen ska tas tillvara.

- Barnen hittar aktiviteter de vill stanna kvar i. De stannar kvar i en aktivitet eller utvecklar den, själv eller tillsammans med andra barn.
- Barnen är indelade i mindre grupper och pedagogerna är där barnen är.

Resultat

Måluppfyllelsen inom området är god. Vi har gett möjligheter till påverkan och ser att barnen är med aktiva med att önska och vilja påverka sin vardag på förskolan.

Pedagogerna arbetar aktivt med att inkludera barnens intressen i planeringen av verksamheten men behöver bli bättre på att synliggöra barnens faktiska inflytande. De äldre barnen görs delaktiga i planeringen genom olika föreställningskartor och önskevägg kring temat och genom att reflektera efter aktiviteter. Pedagogerna vill tydliggöra och visa på att barnen påverkar verksamheten genom att uppmuntra och visa på deras önskemål.

Vi har genomfört de aktiviteter som beskrivits och ser att barnen tar för sig med och mer samt har stor möjlighet till egna val under dagen. Pedagogerna har arbetat med önskekort och omröstningar i olika sammanhang. Tanken är att önskekorten ska vara ett stöd och en hjälp för att uppmärksamma vad barnen i gruppen har önskat att få göra. Dessa önskekort tas tillvara när tillfälle funnits och då har barnens "aktivitet" genomförts. Barnen har börjat uppmärksamma möjligheten att få sin önskan uppskriven i större utsträckning.

Pedagogerna har gett barnen möjligheter till fler naturliga val under dagen i den fria leken och stöttat dem att stanna kvar i aktiviteter en längre stund. Barnen har fått stöd i att avsluta och slutföra en aktivitet innan de påbörjar nästa. Efter planerad aktivitet får barnen själva välja vad de vill göra. Vissa barn har lätt att komma på en aktivitet medan vissa behöver mer stöd. Det kan vara att vi visar fysiska föremål som tex duplo eller visar bilder på olika aktiviteter. Vi ser att barnen på båda avdelningarna har lättare att stanna kvar i vald aktivitet och avsluta den innan nästa påbörjas.

Vi har under året ändrat om i miljön efter barnens intressen och önsknings. Vad leker de just nu? Vi har påbörjat arbetet med att förändra utemiljön för att utmana och stimulera till lek.

Barnen kommer oftare och frågar om att få göra olika aktiviteter och vi ser att vårt arbete med att visa vilka olika aktiviteter som finns har gett resultat.

Det ökade samarbetet mellan avdelningarna gett positivt resultat för verksamheten. Det har blivit en stor förbättring och pedagogerna kan vara mer flexibla och hjälpas åt mer mellan avdelningarna vilket gynnar hela förskolan.

Analys och bedömning

Att skapa en lugn trygghet miljö med närvarande pedagoger är en framgångsfaktor för att ge varje barn möjlighet att lyckas. Att dela barnen i mindre grupper och vara närvarande vuxna bidrar till framgång då vi ser att barnens tankar och idéer kommer fram på ett bättre sätt. Reflektionstiden har medfört att pedagogerna regelbundet diskuterar aktiviteter och barnens intressen för att skapa de bästa förutsättningarna för lärande och utveckling av verksamheten.

Vi jobbar aktivt med barns inflytande i den dagliga verksamheten och ser det som en naturlig del i vårt arbetssätt och i vårt förhållningssätt. Vi försöker att under dagen ge barnen möjlighet att påverka sin vistelse på förskolan, både under den planerade verksamheten och i den fria leken. Barnen har stora möjligheter att själva välja vad de vill göra.

Ett gemensamt förhållnings- och arbetssätt där alla gör lika gynnar verksamheten och barnen vet vad som gäller. Barnen är trygga med alla och vet att de kan fråga alla pedagoger om hjälp. Vi ser även att vi lyckats med att fånga barnen i aktiviteterna och få de att stanna kvar längre i den valda aktiviteten.

Barnen har börjat be om att få sin önskan uppskriven och det tolkar vi som att vet att de kan och vågar be oss pedagoger om olika saker. Vi ser att barnen oftare kommer med egna önskemål om vad de vill göra.

En lärdom är att ett gott samarbete mellan avdelningarna gör att vi lättare kan anpassa verksamheten efter barnens önskemål och behov. Även en miljö som förändras efter barnens intressen stimulerar till utforskande, lek och fantasi.

4.4 Förskola och hem

Nuläge - var är vi?

Vårdnadshavare uppskattar den dagliga kontakten vid lämning och hämtning. Pedagogerna har bra rutiner för samarbetet och erbjuder flera olika tillfällen under året där vårdnadshavare kan fråga, lämna synpunkter, vara delaktiga i utvärderingar och fundera kring förskolans innehåll och utformning.

Vårdnadshavare får kontinuerlig information om barnets trivsel, utveckling och lärande i det dagliga mötet men även vid samtal som erbjuds minst en gång per termin. Vi skriver månadsbrev med aktuell information varje månad.

Under året fick förskolan Biet ett Instagram konto som används flitigt. Vi har fått mycket positiv respons från föräldrar då de säger att de lättare kan följa sitt barns vardag på förskolan samt att vi kan visa vilka olika aktiviteter vi gör. Vi ser ett större intresse av verksamheten från vårdnadshavarnas sida vilket vi efterfrågat.

Vi använder oss även av skolplattformen edWise med blogg för att nå ut till alla vårdnadshavare och för att de ska få en inblick i sitt barns vistelse på förskolan. Bloggen används inte i den utsträckning den borde då många tycker det är krångligt att få in bilderna. Tyvärr upplever vi att många föräldrar inte tar del av den information vi ger ut via edWise. Vi har under året, mycket på grund den pågående pandemin fått hitta andra vägar att få ut information till vårdnadshavarna. Vi har börjat skicka ut information via sms och det har fungerat väldigt bra.

På grund av den pågående pandemin och de restriktioner vi följer från folkhälsomyndigheten gjorde vi ett val att inte låta några föräldrar komma in på förskolan. Vi tar emot och lämnar ut barn ute eller möter upp i dörren och tar emot eller lämnar ut vilket vi fått bra respons på från föräldrarna. Vi försöker hitta nya lösningar för att få föräldrarna delaktiga trots andra förutsättningar på grund av restriktionerna från folkhälsomyndigheten.

Utmaningen för oss i förskolan handlar fortfarande om att utveckla och förbättra formerna för delaktighet och inflytande i förskolans verksamhet.

Prioriterat mål läsåret 2020/2021: Utveckla och förbättra formerna för vårdnadshavares delaktighet och inflytande i förskolans verksamhet.

Vi ser att vi nått målen när:

- Förskolans utbildning samt barns lärande synliggörs via processvägg
- Ökad delaktighet i vårdnadshavarenkäten

Resultat

Måluppfyllelsen är delvis uppnådd inom området. Pandemin har begränsat kontakten med vårdnadshavare och möjligheterna till delaktighet men vi har hittat andra sätt att synliggöra vår verksamhet.

Förskolan synliggör utbildningen genom att erbjuda samtal varje termin. Inför varje höst erbjuder pedagogerna trygghetssamtal till vårdnadshavare för att få underlag till Planen för likabehandling och mot kränkande behandling. Trygghetssamtalet har fokus på hur barnen och vårdnadshavarna upplever tryggheten på förskolan. Det sker även en daglig dialog med vårdnadshavare om barnets dag. Vårdnadshavarna uttrycker att de känner sig trygga och är nöjda över informationen de får och de kanaler som finns för att delge information. Teamen synliggör utbildningen med veckoplaneringar och bloggar samt erbjuder flera samtal varje termin. Vi ger även ut månadsbrev med info på Edwise och har kommit igång med vårt Instagram konto som fått bra respons från vårdnadshavarna då de lätt kan följa verksamheten på förskolan.

Vi erbjuder vårdnadshavarna ett utvecklingssamtal varje läsår. De nya barnen som börjar erbjuder vi uppföljningssamtal. Under höstterminen bjöd vi in alla vårdnadshavare på ett trygghetssamtal. Vi ser att det fortfarande är svårt att få vårdnadshavarna att ta del av informationen som vi skriver ut på edWise. Vi har påmint vårdnadshavarna om våra informationskanaler vid utvecklingssamtal samt vid den dagliga kontakten men ändå är få aktiva och uppdaterade.

Vårdnadshavarenkäten som genomfördes digitalt via QR kod under våren visar överlag ett gott resultat. Vårdnadshavare är trygga och upplever att de får bra information. Däremot hade vi ett lågt deltagande, bara 62,5% har svarat, som vi behöver analysera och åtgärda till kommande år.

Vi har en fantastiskt öppen dialog med vårdnadshavarna som vi fortsätter att värna om. Varje vecka sitter en uppsatt veckoplanering och pedagogerna upplever att den kontinuerliga dokumentationen/ reflektionen är ett gott stöd för att kunna informera barnens vårdnadshavare om barnens utveckling. De strävar efter att berätta för vårdnadshavare om hur barnets dag utformats och inte bara lagt fokus på omsorgssituationer. Vi har daglig kontakt med vårdnadshavarna vid lämning och hämtning och trots de rådande omständigheterna omkring Covid-19 är våra relationer med vårdnadshavarna fortsatt goda.

Utmaningen för oss i förskolan handlar fortfarande om att utveckla och förbättra formerna för delaktighet och inflytande i förskolans verksamhet. Vi försöker hitta nya lösningar för att få föräldrarna delaktiga trots andra förutsättningar på grund av restriktionerna från folkhälsomyndigheten. I stället för tex drop-in fika som vi haft vid Lucia kommer föräldrarna att få ta del av barnens inspelade Luciaframträdande utomhus när de hämtar sina barn. Vi avslutade även vårt temaarbete med att visa en del av allt barnen gjort samt vår processvägg utomhus. Barnen fick bjuda in sina föräldrar till vernissage utomhus, vilket var uppskattat av både barn och vårdnadshavare.

Analys och bedömning

Det finns bra rutiner för samarbetet mellan förskola och hem. Vi erbjuder vårdnadshavarna ett flertal olika tillfällen där de kan lyfta sina frågor och funderingar kring förskolans innehåll och utformning.

Vårdnadshavarna får kontinuerlig information om barnens trivsel, utveckling och lärande i det dagliga mötet men även vid utvecklingssamtalen som erbjuds minst en gång per läsår. Vi erbjuder även alla vårdnadshavare ett trygghetssamtal under höstterminen för att få dem mer delaktiga i vårt arbete med planen för likabehandling och mot kränkande behandling.

Årets vårdnadshavarenkät gav ett positivt resultat men hade lågt deltagande. Vi kan se olika anledningar till det låga deltagandet som dels att vi har en pågående pandemi med ökad frånvaro hos barn, dels att vi genomförde den enbart digitalt via mail eftersom fysiska utvecklingssamtal inte har genomförts. Vi för diskussioner om enkäten är nödvändig eller om det räcker med de samtal och frågeställningar som vårdnadshavare får svara på inför samtal varje termin. Vi kan se att när vi frågat extra om information som tidigare år fått låg skattning fick vi inga konkreta tips på förbättringar utan de allra flesta vårdnadshavare är nöjda trots en lägre skattning i enkäten.

Vi ser att det fortfarande finns en del svårigheter att få vårdnadshavarna att ta del av informationen som vi skriver ut på blogg samt månadsbrev. Vi påminner vårdnadshavarna aktivt om våra informationskanaler vid utvecklingssamtal. Vi har även påmint vårdnadshavarna om att de måste lägga in aktuella scheman på barnens vistelsetider då detta är viktigt för planeringen av personalbemanningen. Vi har även jobbat mycket med "sjuknärvaron" bland barnen då vi upplever att många barn kommit tillbaka till vår verksamhet innan de hunnit bli friska.

Till kommande läsår ska vi fortsätta arbeta med vår processvägg för att synliggöra vår utbildning och barnens läroprocesser i tema och projektarbete. Detta är ett arbetssätt som vi hoppas ska skapa mer delaktiga och insyn för barn och vårdnadshavare.

4.5 Övergång och samverkan

Nuläge - var är vi?

Förskolan följer rutinerna för övergång till förskoleklass.

Alla förskolor har även arbetat fram ett årshjul med konkreta samarbetsaktiviteter med närmaste skola. Biet följer årshjulet och samverkar med Brattbergsskolan under hela året. Under juni har årets samverkan utvärderats och för att ytterligare utveckla rutinerna och förbättra de delar som inte fungerat tillfredsställande. Vi har i tidigare årshjul hittat aktiviteter som förskola och skola kan samverka kring där vi turas om att bjuda in varandra till olika aktiviteter för att barnen ska kunna bekanta sig med skolans miljö samt hittat former för kunskaps- och erfarenhetsutbyte mellan förskola och skola. Årets årshjul har Coronaanpassats med digitala samverkansmöten inbokade.

Vi arbetar efter målområdet att i samverkan med lärare i förskoleklass, skolan och fritidshemmet förbereda barnen och deras vårdnadshavare inför övergångar.

Resultat

Det finns ett årshjul för samverkan mellan förskola och skola. Trots Coronaanpassade digitala aktiviteter har det varit en hög frånvaro av personal vilket medfört att vissa aktiviteter inte kunnat genomföras under läsåret. Det är uppskattat att ha erfarenhetsutbyten mellan skolformerna och att förskoleklasslärarna delger sammanställningen av årets kartläggningar i språk och matematik.

Samtalen inför övergången till förskoleklassen har fungerat bra och överlämnandesamtalen samt gruppindelningen skedde enligt tidsplanen. Besöken på de aktuella skolorna blev inte av som planerat på grund av det rådande läget med pandemin utan barnen fick istället se en film där den blivande förskoleklassläraren presenterade sig själv samt visade lokalerna.

Analys och bedömning

Årshjulet med samverkansrutiner skapades för att förbättra samverkan mellan förskola och skola, dessa rutiner berör Biets och Sörgårdens förskolor som ska samverka med Brattbergsskolan.

Samverkan samt överlämnande har fungerat bra enligt de rutinerna som finns i årshjulet. Vi har Coronaanpassat samverkansaktiviteterna till digitala träffar för att fortsatt behålla formerna för kunskaps- och erfarenhetsutbyte mellan förskola och skola. Tyvärr har vissa aktiviteter inte blivit genomförda eller tekniken har strulat.

Under utvärderingen av årshjulet för samverkan och övergång till förskoleklass informerade skolan att resultatet från Nationella proven ser bra ut. Kartläggningen i språk och matematik i förskoleklassen visar på ett överlag gott resultat men genomgående är att barnen behöver träna på att få berätta och sätta ord på aktiviteter och skeenden i vardagen. Skolan lyfte även fram att det viktigaste för förskolan är att förbereda barnen inför skolan och arbeta med social kompetens. Förskolorna fortsätter med sitt värdegrundsarbete med barnen och det viktiga lekstärkande arbetet. Flera förskolor arbetar mer medvetet med böcker och begrepp. Det handlar om att få återberätta, arbeta med ord och begrepp och läsa mycket samt diskutera innehållet i böckerna. Detta utvecklar språket, fantasin och tänket! Vi kan hjälpa barnen att sätta ord på det man vill och jobba för att de ska bli självständiga. Det är viktigt att barnen litar på sin egen förmåga. För att skapa likvärdighet på samtliga förskolor i det viktiga språkförebyggande arbetet kommer vi implementera Före Bornholmsmodellen.

Däremot ser vi att filmen med skolmiljön och att klasslistor skickats ut direkt till förskolorna har uppskattats och kommer bli en återkommande rutin.

4.6 Uppföljning, utvärdering och utveckling

Nuläge - var är vi?

Det finns tydliga rutiner för det systematiska kvalitetsarbetet där pedagogerna systematiskt dokumenterar, följer upp, analyserar, planerar och utvärderar verksamheten i förhållande till de nationella målen. Vi har bra rutiner för dokumentation av varje barns utveckling och lärande.

Vår utmaning ligger i att tydliggöra strukturen, rutinerna samt arbetssättet så det systematiska kvalitetsarbetet fyller sin funktion och verksamheten fungerar på bästa sätt. Vi behöver hitta former och rutiner för hur vi dokumenterar de slutsatser och lärdomar vi gjort under arbetets gång. Vi behöver även hitta former för att det systematiska kvalitetsarbetet fungerar även vid frånvaro bland personalen. En framgångsfaktor i arbetet är att ha skriftliga rutiner för att tydliggöra vem som gör vad och när under dagen för att underlätta arbetet även vid frånvaro.

Vid läsårsstart går rektor igenom upplägget i SKA arbetet för att öka medvetenheten och kunskapen hos alla som arbetar i verksamheten.

Dokumentationen sker systematiskt av samtliga pedagoger men till stor del enbart genom pedagogernas egna reflektioner. Vi vill återinföra mer av den analoga dokumentationen via en processvägg på samtliga förskolor som synliggör och fångar upp barnens egna tankar kring sitt lärande i olika projektarbeten. Genom detta kan vi även förhoppningsvis öka vårdnadshavarnas delaktighet och insyn i utbildningen.

Prioriterade mål läsåret 2020/2021:

Förskolan använder sig av processvägg för att dokumentera.

Målkriterier: (Detta ser vi när...)

- Dokumentation är synliggjord för barn och vårdnadshavare.
- Processvägg möjliggör delaktighet och reflektion tillsammans med barn och vårdnadshavare.

Resultat

Vi är på väg att nå målet, alla har börjat med processvägg för att synliggöra dokumentationen men det krävs mer arbete med att implementera samt att få barn och vårdnadshavare delaktiga.

De gemensamma rutinerna och strukturerna för förskolan har hela tiden utvärderats och förändrats för att få vår verksamhet att fungera på bästa sätt. Under höstterminen har fokus legat på att få rutiner och strukturer att fungera och vi har lagt mycket tid på att arbeta ihop oss i våra arbetslag. Fokus har även legat på att skapa goda relationer och trygghet i våra barngrupper.

Varje samarbetsavdelning har kontinuerligt reviderat de skriftliga rutinerna för att tydliggöra vem som gör vad och när, för att skapa en bra arbetsfördelning på alla pedagoger i arbetsgruppen. Alla arbetslag använder sig av de dokumentationsverktyg som finns, vilket bidrar till att reflektionstiderna blir mer effektiva. Detta har gett goda resultat och en strukturerad utbildning där det erbjuds aktiviteter efter barns intresse och behov. Arbetslagsledarna arbetar hela tiden med att förfina och förenkla dokumentationsarbetet.

På grund av det rådande läget med en pågående pandemi har vi förlagt mycket av vår verksamhet och utbildning utomhus och har fått förändra och anpassa vårt arbetssätt för att skapa trygghet och säkerhet för våra barn då det periodvis varit en hög frånvaro bland både barn och personal. Men trots att förutsättningarna förändrats så tycker vi ändå att vi har fått ihop dagarna bra och skapat en trygg och säker miljö för våra barn utifrån de förutsättningar vi haft. Däremot ser vi att den synliga dokumentationen och processväggen inte fått den effekten ännu eftersom vårdnadshavare inte är inne i våra lokaler i samma utsträckning som tidigare. Alla pedagoger ska efter årsskiftet få en genomgång av processväggen och dess upplägg och vi har påbörjat arbeta med detta i en mindre skala.

Enskild och gemensam planering och reflektionstid har i perioder fått tas bort då det varit frånvaro i personalgruppen och detta har naturligtvis påverkat att vi känner att vi inte varit i fas med vårt systematiska kvalitetsarbete och inte kunnat följa upp vårt arbete i den utsträckningen som vi önskat.

Analys och bedömning

En viktig lärdom är att verksamheten och det systematiska kvalitetsarbetet fungerar väl om man följer den struktur, de rutiner och den planeringen man enats om i arbetslagen. Gemensamt forum för diskussioner och reflektion är viktiga. Det är även viktigt att arbetslagen hinner prata ihop sig med varandra om uppdraget, verksamheten och förhållningssätt. Det är fortfarande viktigt att när man fördelar ansvarsområden samt håller fokus på uppdraget så minskar arbetsbördan.

Det finns tydliga rutiner för det systematiska kvalitetsarbetet där pedagogerna systematiskt dokumenterar, följer upp, analyserar, planerar och utvärderar verksamheten i förhållande till de nationella målen. Vi har bra rutiner för dokumentation av varje barns utveckling och lärande. Vi i arbetslaget har samtalat och reflekterat kring barngruppen, verksamheten och miljön på avdelningen. Rutiner och strukturer har diskuterats och samarbetet mellan avdelningarna har fungerat. Alla avdelningar har skapat skriftliga rutiner som ett steg i att tydliggöra rutinerna så att verksamheten även fungerar de gånger då ordinarie personal är frånvarande.

Det rådande läget med pandemin har fortsatt påverkat vår planering och

organisation under läsåret. Vi har fått ändra och anpassa vårt arbetssätt för att skapa trygghet och säkerhet för våra barn då det periodvis varit en hög frånvaro bland både barn och personal. Mycket av vår verksamhet har förlagts utomhus för att minska riskerna för smittspridning. Vår viktiga gemensamma reflektionstid har påverkats av läget och viss planering samt tid för det kollegiala lärandet har tyvärr försvunnit vilket påverkat vårt utvecklingsarbete och gett en känsla av att inte ligga i fas med vårt kvalitetsarbete med regelbundna uppföljningar och utvärderingar för att se om vi gör rätt saker i förhållande till våra prioriterade mål.

Men trots att förutsättningarna förändrats så tycker vi ändå att vi har fått ihop dagarna bra och skapat en trygg och säker miljö för våra barn utifrån de förutsättningar vi haft.

Reflektionstiden som varje arbetslag har är en bidragande faktor för att möjliggöra att dokumentationen tillämpas pedagogiskt och som underlag för att utveckla utbildningen. Det skapar en stor frustration när den tiden uteblir eftersom den är värdefull för att hålla en god kvalitet i lärande uppdraget, planerade och spontana aktiviteter. Tillsammans måste vi se över hur vi ska säkerställa att den går att genomföra även under pågående pandemi, perioder av inskolningar och personalfrånvaro. Vi har fortfarande problemet att denna tid stundtals uteblir men jobbar aktivt med att hitta lösningar till hur vi ska få till detta på bästa sätt.

Under kommande läsår kommer en ny lärplattform implementeras. Vår förhoppning är att all dokumentation kan samlas digitalt och ge större möjlighet för delaktighet, insyn och feedback.

4.7 Förskollärares ansvar i undervisningen

Nuläge - var är vi?

Enligt Skollagen är endast den som har legitimation som förskollärare behörig att bedriva undervisning. En legitimerad förskollärare har ansvaret för den undervisning som sker på förskolan. Även läroplanen, Lpfö18, betonar och tydliggör förskollärarnas ansvar och ledning gällande undervisning och dokumentation. I Skollagen definieras begreppet undervisning som "sådana målstyrda processer som under ledning av förskollärare syftar till utveckling och lärande genom inhämtade och utvecklande av kunskaper och värden".

Förskolorna har en hög förskollärartäthet vilket är en förutsättning för en hög kvalitativ utbildning. Vår organisation med gemensamma reflektionstider och planeringar möjliggör att förskollärarna har en god insyn i all undervisning som bedrivs på förskolan. Vi har en organisation med ett tydligt ansvar för arbetslagsledarna som ser till att utvecklingsarbete bedrivs mot ökad måluppfyllelse.

Under våren 2020 implementerades en uppdragsbeskrivning där förskollärares ansvar för undervisningen tydliggjordes. Varje profession har sitt unika ansvar och uppdrag som ska synliggöras och kommuniceras i sin unikheter och där inte sättas emot varandra utan komplettera varandra för barnets bästa. Syftet med uppdragsbeskrivningen är att den ska vara ett stöd i arbetet för förskollärare, barnskötare samt medarbetare med annan utbildning. Uppdragsbeskrivningen tydliggör de olika professionernas ansvarsområden och ska vara en hjälp vid planering, struktur och schemaläggning på förskolorna.

Resultat

Förskolorna har hög förskollärartäthet vilket är en förutsättning för en kvalitativ utbildning. Vår organisation stödjer förskollärarnas särskilda ansvar i arbetslaget för att möjliggöra barns utveckling och lärande.

Samtliga förskolor har deltagit i implementeringen och tagit del av uppdragsbeskrivningen men vi har i olika omgångar fått backa och repetera innehållet för att skapa en förståelse för hur uppdraget påverkar det vardagliga arbetet. Det pågår ett arbete på förskolorna där schemaläggningen ses över för att säkerställa att förskollärarna är på plats när flest barn är närvarande och där det i största utsträckning bedrivs undervisning.

Analys och bedömning

Vår höga förskollärartäthet på samtliga förskolor ger bra förutsättningar för att bedriva en kvalitativ pedagogisk utbildning. Skolverkets allmänna råd med kommentarer om Måluppfyllelse i förskolan betonar att det viktigaste för en god kvalitet i förskolan är personalens utbildning och kompetens. För att tillgodose behovet av förskollärare som är nödvändigt för utbildningens kvalitet och för att säkerställa att vi kan rekrytera och behålla de förskollärare som finns anställda i kommunen behöver det finnas utrymme i vår budget som möjliggör detta. Med den nya budgetramen har vi en farhåga att vi inte kommer att kunna rekrytera eller behålla utbildade förskollärare eftersom vi måste tillämpa fler periodiserade visstidsanställningar. En annan farhåga är att minskat antal tillsvidareanställda kraftigt kommer påverka kvaliteten och ökar arbetsbelastningen för utbildade förskollärare och för alla i arbetslaget.

Förskolans kultur har länge varit att alla ska vara lika delaktiga och ta ansvar för hela utbildningen. Organisationen är ofta uppbyggd av att alla gör allt och vi har inte tagit hänsyn till de olika kompetenser som de olika yrkeskategorierna besitter. Vi rektorer, skolchefer och huvudmän beskriver ofta hur uppdelningen av yrkeskategorierna är viktiga för vår kvalitet och för ökad måluppfyllelse men att det i praktiken, bland personalen, kan vara väldigt känsligt att diskutera roller och ansvarsfördelning och framförallt då lyfta skillnaderna. Vad som är tydligt i teorin blir svårt i praktiken. Med

implementeringen av uppdragsbeskrivningen har vi börjat stärka alla yrkeskategoriers unika kompetenser.

Utifrån den förtydligade uppdragsbeskrivningen ser vi att vi behöver stärka och utveckla förskollärarnas ledarskap i sin arbetsgrupp. Under hösten gick våra arbetslagsledare en fortbildning i "Att leda utan att vara chef" med Magnus Tångring. Temat för träffarna har varit att leda sig själv, leda andra, leda team, leda organisation och leda utveckling/förändring. Med pågående pandemi har vi pausat denna fortbildning men övriga förskollärare kommer att ta del av i ett senare skede utifrån att vi ser det kollegiala lärandet som en förutsättning för att befästa fortbildningens syfte. Vi har planerat in att fortbildningsinsatsen ska starta igen under våren 2022.

4.8 Rektors ansvar

Nuläge - var är vi?

Mitt långsiktiga mål och utmaning är att varje förskola ska utformas utifrån dess speciella förutsättningar och intressen. Både när det handlar om miljö och innehåll. Jag ska skapa förutsättningar för att stärka det pedagogiska ledarskapet och pedagogerna ska få inspiration och möjligheten att få lära av varandra men även input från andra utbildningar/kommuner. Vår tidigare fortbildningssatsning i entreprenörskap gav ökade insikter i hur man kan nätverka och samverka med närmiljön och med andra verksamheter inom kommunen. Förskolornas visionsarbete har bidragit till en vi-känsla och röd tråd i utbildningen. Vi har implementerat en gemensam vision för samtliga förskolor som handlar till stor del om värdegrunden att lyfta alla i varje möte, stort som smått samt att -Tillsammans blir jag bäst!

Det pågår ett fantastiskt arbete av pedagoger ute på förskolorna, ett medvetet förhållningssätt till vårt uppdrag enligt Lpfö 18. Jag är imponerad över förskolornas systematiska kvalitetsarbete och att vi skapat ett fungerande arbetssätt som är väl förankrad hos samtliga pedagoger. Inför hösten 2020 utformades ett nytt underlag för det systematiska kvalitetsarbetet samt analog dokumentation fick en framskriden plats med att processvägg introducerades. Med hjälp av processväggen kan vi hitta samband och få syn på det lärande som pågår. Den ökar barns möjlighet att reflektera kring sitt eget lärande samt gör att barns inflytande och delaktighet i utbildningen ökar. Processväggen öppnar upp för att lättare synliggöra utbildningen för både pedagoger, barn och vårdnadshavare.

Arbetslagen gör regelbundna kartläggningar, analyser, uppföljningar och utvärderingar av sitt arbete. De arbetar med läroplanens mål kopplat till sin vision och erbjuder undervisning på ett medvetet sätt. De implementerar barnens nyfikenhet och intressen då de planerar sin utbildning. Samtliga arbetslag på området har schemalagd reflektionstid vilket jag ser ger en positiv effekt för planering, uppföljning och utvärdering.

Att skapa glädje och utveckling för både barn och pedagoger är min drivkraft. Det är mitt ansvar som rektor att ansvara för att förskolans arbetsformer utvecklas och lärandemiljön utformas på ett sätt som stimulerar barns utveckling och lärande. Arbetsmiljöfrågor har uppmärksammats på olika sätt under våra gemensamma träffar utifrån årshjulet för SAM, systematiskt kvalitetsarbete. Utifrån utvärderingar med arbetsmiljögruppen och hälsoinspiratörerna är arbetsglädje ett aktuellt område som vi arbetar aktivt med under läsåret. Stort fokus under gemensamma träffar ska vara olika aspekter av arbetsglädje och hälsa så som stresshantering och återhämtning samt feedback och inställning.

Lärdomarna utifrån tidigare utbildningssatsningar är framför allt att pedagogerna blivit mer medvetna om sin viktiga roll för barnens språkutveckling samt lekens roll för utbildningen. Kartläggningen genom Barnhälsoteamet visar på kopplingar till barns svårigheter till lek och samspel. Pedagogerna har fått utbildning av vägledarna i leken, pedagogens roll men även hur stötta inåtvända eller utåtagerande barn. Detta måste vi fortsätta hålla vid liv och säkerställa att detta blir en naturlig del i utbildningen, att leken används på ett medvetet sätt i undervisningen. Vårt arbete med leken och hur vi pedagoger kan stödja barnen kommer fortgå under läsåret. Under höstens kompetensdag fick pedagogerna ta del av en digital föreläsning med kriminologen, genusvetaren, utbildaren och debattören Nina Rung. Syftet är att öka kunskapen om könsnormer och machokultur. Detta tema ingår i en större satsning som Arboga kommun gör för alla skolformer.

Vi har även påbörjat utbilda fler vägledare i ICDP, nivå 2, då vi anser att det är av högsta vikt att vi har pedagoger ute på förskolorna som har stor kunskap i detta ämne. Vi har även satsat på att utbilda en vägledare i ICDP, nivå 3, som kommer att bli vår utbildare i ICDP efter att vår nuvarande utbildare går i pension. Detta möjliggör att vi kan hålla återkommande utbildningar för pedagogerna och fortsätta ha en egen levande ICDP organisation.

För att stärka samtliga arbetslagsledarnas ledarroll har vi under hösten 2020 satsat på en ledarskapsutbildning, "Att leda utan att vara chef". Även vi rektorer har deltagit på denna utbildning och vi planerar att kunna erbjuda denna utbildning för flera av våra förskollärare med start i vår.

Förskolan står inför en stor omorganisation med flera flyttar som varit

inplanerade för vissa av förskolorna. Förändringsarbete med att kliva in i nya lokaler men även skapandet av ett nytt kollegium tar tid och tiden för reflektion måste prioriteras på de berörda förskolorna. Vi har även nya rektorsområden och där vi inlett arbetet med delat ledarskap vilket innebär att även rektorerna ingår i team som kan stödja och byta erfarenheter närmare varandra.

Arbetsgivaren tillsammans med fackliga parter tog under juni månad fram en uppdragsbeskrivning som har uppmärksammats under läsåret . Syftet var att förtydliga de olika professionernas ansvarsområden som är framskrivna i Skollag samt Läroplan för förskolan. Varje profession har sitt unika ansvar och uppdrag som ska synliggöras och kommuniceras i sin unikheter och där inte sättas emot varandra utan komplettera varandra för barnets bästa.

Under rådande pandemi har vardagen inte varit som den brukar för någon av oss och nya rutiner och förhållningssätt har upprättats i verksamheten. Riskbedömningar och handlingsplaner har skrivits. Förskolorna har bibehållit en hög kvalitet trots omständigheterna och uppfinningsrikedomen har varit stor då det mesta av utbildningen har bedrivits utomhus. Kriser innebär trots allt nya möjligheter, pedagogerna har fått nya rutiner och utifrån detta hittat nya vägar som tryggt och säkrat barnens vistelse i förskolan. För mig som rektor är det väsentligt att inte låta mig lamslås av oro utan istället försöka höja blicken, se framåt och ta tillvara på de kreativa idéerna som föds ur den omvälvande Coronakrisen. Tillvaron kanske inte blir exakt som förut därför är det viktigt att vi alla håller i och håller ut, vad är lärdomen till morgondagen?

På vissa förskolor har det stundtals varit stort bortfall både på pedagoger och barn, vilket har inneburit att pedagoger har fått varit mycket flexibla i sitt arbetssätt. Under hösten har vi arbetat för att inte ställa in utan istället ställa om. Pedagogerna har gjort sitt yttersta för att barnen ska få en sådan trygg, rolig och lärorik dag på förskolan.

Resultat

Mätningar	Utfall 2019	Utfall 2021	Målvärde
■ Resultat			
<p>Kommentar</p> <p>Årets medarbetarenkät bestod av tolv frågor inom områdena motivation, ledarskap och styrning - Hållbart medarbetarengagemang (HME). Frågeställningarna i årets enkät var formulerade på ett annat sätt än tidigare vilket kan påverka resultatet i jämförelse mot tidigare år. Det är helt enkelt svårt att bedöma måluppfyllnaden och följa resultatet över tid då frågorna inte följer samma tema.</p> <p>Förskolan använder systematiskt piltavlor för att tidigt fånga upp och se mönster i den psykosociala arbetsmiljön. Pedagogerna har en stor frihet och delges tillit till hur de vill organisera arbetet med uppdraget enligt styrdokument. Styrdokumentet talar om <i>vad</i> barnen ska få ta del av i förskolan medan det är pedagogerna som själva bestämmer <i>hur</i> detta ska genomföras. Detta möjliggör delaktighet och ger ett stort utrymme för pedagogerna att själva välja innehåll för den pedagogiska planering och utformning av utbildningen.</p>			

Genom det goda systematiska arbetet som förs ut på förskolorna är kvalitén

hög. Pedagogerna arbetar fokuserat och medvetet mot läroplanens mål samt barnens nyfikenhet och intressen då de planerar sin utbildning. Däremot synliggörs inte barnens tankar och delaktighet i projektarbetet i likvärdig utsträckning, därför infördes arbetet med processväggen. Visionsarbetet har skapat en vi-känsla vilket hjälper pedagogerna att skapa samsyn. Alla vet vart de ska - målbilden blir tydlig för pedagogerna. Flera förskolor samverkar med andra aktörer inom kommunen för att på bästa sätt ta vara på kompetenser som kan gynna barnens lärande. Dock har pandemin försvårat detta arbete och begränsat möjligheterna till samverkan med andra aktörer. Förskole enhetens vision har även lett till en ökad samsyn och gemenskap över samtliga förskolor. Vi är enade och vi arbetar för likvärdig förskola.

Arbetslagsledarna har haft en stor roll i att leda sina kollegors diskussioner under arbetslagsträffar och reflektionstid. Organisationen med att pedagogerna har olika ansvarsområden är effektivt och framgångsrikt, alla vet vad som förväntas av vem. Det ger möjlighet till delaktighet och ställer stora krav på att informationen från möten delges till övriga. Utmaningen är att skapa effektivare möten och skapa tid för arbetslagsledarna att delta på alla avdelningars reflektionstider. Då vi tidigare har sett ett behov av att stärka alla förskollärare att känna trygghet i sitt uppdrag, stärka deras ledarskap samt att leda kollegor i sitt uppdrag var det roligt att vi fick till utbildningen "att leda utan att vara chef". I ett första skede var det arbetslagsledarna som fick ta del av utbildningen. Dock blev utbildningen inte riktigt som vi tänkt oss då pandemin satte stopp för det fysiska kollegiala lärande mellan olika förskolors arbetslagsledare.

Arbetet med arbetsglädje är ett ständigt pågående och viktigt arbete. Under läsåret har pedagogerna under arbetsplatsträffar haft möjligheter till att diskutera arbetsmiljöfrågor utifrån SAM årshjul. Detta och att systematiskt göra piltavlan möjliggör att snabbt åtgärda, förebygga och säkerställa den psykosociala arbetsmiljön, vilket bidrar till en högre måluppfyllelse. Jag ser att arbetsmängd har skattats lägre än övriga punkter och mot slutet av läsåret startade vi en djupdykning av arbetsmiljöfrågor, vad står det för samt vad kan vi se för lösningar. Arbetslagen har använt sig av skattningsmaterialet från SUNT arbetsliv och tagit fram vissa prioriterade områden som de dels vill bibehålla det goda arbetet kring, dels utveckla för att hitta lösningar till en mer balanserad arbetsmiljö.

Hösten fortsatta pandemi har satt många pedagoger på prov. Att leva i en pågående pandemi kan vara stressfyllt och skapa ångestkänslor. Under denna tid har vi rektorer gjort allt vi kan för att säkerställa pedagogers trygghet och arbetsmiljö och vi har kontinuerligt informerat, skrivit handlingsplaner, riskbedömningar och tagit till oss av pedagogers synpunkter och försökt möta dem på bästa sätt. Allt för att pedagoger ska känna sig trygga på arbetet.

Vi har även sett att vi behöver kontinuerligt uppmärksamma ICDP som förhållningssätt och avsätter tid för vägledarna att leda lärande samtal. Det förebyggande arbetet som tar avstamp i kartläggningen av BHT ärenden har haft fokus på lek och det sociala samspelets betydelse för barnen samt pedagogernas viktiga roll för att barnen ska få lyckas. Att använda leken som verktyg för att arbeta med normer och attityder i förskolan är framgångsrikt. Vi kan se tendenser av machokultur redan bland förskolebarnen. Som ett led i förvaltningens röda tråd med våldsprevention kommer det främjande arbetet under 2020 - 2021 syfta till att stärka pedagogernas roll i barns lek och samspel samt öka kunskapen hur vi kan motverka normer, attityder och värderingar som inte är adekvata för samhället. Genom ett stadsbidrag för skapande förskola har pedagogerna tillsammans med kulturskolan arbetat med projektet "Drama och rytmik som ett verktyg i leken". Detta kommer fortgå under kommande läsår.

Att arbeta efter Skolverkets rekommendationer för mindre barngrupper har under läsåret varit en utmaning. Ordinarie personal har stundtals haft ökad frånvaro då vi varit tvungna att under perioder hjälpa varandra över teamen till exempel med att omstrukturera barnen i nya gruppkonstellationer för att bibehålla en god arbetsmiljö/minska arbetsbelastningen för pedagogerna. Våren 2021 får vi en ny budgetram att arbeta efter, i resursfördelningsmodell fördelas pengarna utifrån antalet barn vi har på respektive förskola, barnens vistelsetid samt deras ålder. Tidigare har vi haft samma budgetram i flera års tid oavsett antalet inskrivna barn, deras ålder och vistelsetid. Denna nya resursfördelningsmodell ska skapa en likvärdighet mellan kommunens förskolor så att pengarna fördelas mer rättvist.

Dock känner jag en viss oro för hur denna modell kommer att påverka min inre organisation och det finns en oro hos mig att arbetsbelastningen kan komma att öka då denna modell kan leda till att vi får en högre andel utbildad personal med periodiserade visstidsanställningar vilket påverkar både arbetsbelastningen för behöriga pedagoger samt kvalitén på vår utbildning. Jag kommer fortsätta arbeta under våren med denna nya resursfördelningsmodell tillsammans med mina medarbetare för att skapa en transparens och förståelse för budgetarbete.

Utifrån uppdragsbeskrivningen och förskollärarens uppdrag och ansvar för utbildning och undervisning, valde vi att schemalägga förskolläraren då det är flest barn på plats i utbildningen. När personalen fick utvärdera uppdragsbeskrivning och schemaläggning framkom det att pedagoger upplever att de saknar schemalagd planerings- och reflektionstid. De efterfrågar mer tid för kollegialt lärande. Det var tydligt att det fanns individuella upplevelser gällande schemaläggning. Det var också viktigt att det finns gemensamma riktlinjer för schemaläggning men vi måste ha i åtanke att

förutsättningarna ser olika ut på förskolorna.

Analys och bedömning

Pedagogerna är de viktigaste faktorerna för att lyckas utveckla förskolan kvalitativt, att de har förutsättningar för att kunna tillämpa och fokusera på sitt uppdrag är av högsta prioritet. Höstens arbete med att implementera förskolans gemensamma vision har genom kollegialt lärande stärkt både förskolans värdegrund men även varje enskild pedagog. Fortfarande krävs det ett arbete för att skapa ett arbetsklimat där feedback är en naturlig del för att lyfta andra och för att alla ska kunna bli sitt bästa jag.

Reflektionstiden har medfört att det finns mer tid för regelbundna pedagogiska diskussioner och att alla pedagoger reflekterar och analyserar sin utbildning samt har god insikt i planeringen. Att delta i dessa samtal ger mig som rektor en insyn samt möjlighet till delaktighet genom att ställa utmanande frågor och vara ett stöd i att utveckla tankarna. För mig som rektor är det viktigt att få vara en undervisningsnära rektor som följer upp och analyserar verksamheten samt för en god kommunikation med pedagogerna. Detta tror jag är en viktig framgångsfaktor för ett pedagogiskt ledarskap. Den pågående pandemin har även gjort att det emellanåt har varit svårt att få till reflektionerna på utsatt tid då inte alla pedagoger har varit på plats utifrån Corona restriktioner.

Dokumentationen sker systematiskt av samtliga pedagoger men tidigare till stor del enbart genom pedagogernas egna reflektioner. Detta läsår har processväggen implementeras på samtliga förskolor och då kommer barnens egna tankar kring sitt lärande i projektarbetet synliggöras och fångas upp. Genom detta kan vi även möjliggöra vårdnadshavarnas delaktighet och insyn i utbildningen. Även här har pandemin till viss del satt stopp för vårdnadshavarnas delaktighet och insyn då de helst inte ska vistas i förskolans lokaler. Det kvarstår att skapa förståelse och strukturer för hur processväggen ska vara en levande del i förskolans synliga dokumentation. Alla förskolor har påbörjat arbetet och ska under kommande läsår fördjupa sig och inspirera varandra ytterligare i detta arbete.

Barnhälsoteamet har berikats med fler vägledare och ICDP som förhållningssätt uppmärksammas i olika situationer. Detta för att få klä sina handlingar i ord och begrepp, uppmärksamma ICDP och hålla den vid liv som ett naturligt förhållningssätt. Det är viktigt att fortsätta avsätta samtalstider där vägledarna kan föra lärande samtal kring ICDP. Med ett ökat främjande och förbyggande arbete kommer pedagogerna utveckla sin kompetens som kommer gynna alla barn på förskolorna. Att skapa forum för pedagogiska lärande samtal bidrar till att förskolornas systematiska arbete fördjupas och skapar en kvalitativ förskola. Under läsåret har pedagogerna deltagit i kollegialt lärande kring barns lek och

sociala samspel vilket stärkt lekens plats på samtliga förskolor. Att bedriva kollegialt lärande har inte varit genomförbart i önskad utsträckning pga. av pandemin och vi behöver se över hur vi bäst får till det kollegiala lärandet via Teams.

Kartläggningen som vår specialpedagog har gjort under våren visar att vi har ett ökat antal barn som behöver stöd i språk. Även skolan lyfter på våra samverkansmöten att eleverna visar brister i språkförståelse. Därför ser vi ett behov av att stärka och skapa en likvärdighet kring det språkutvecklande arbetet på våra förskolor och ge våra barn de bästa förutsättningarna till ett rikt språk. Alla förskolor i kommunen kommer till hösten att börja arbeta med Före Bornholmsmodellen. Detta skapar även en röd tråd till skolans arbete med språk.

Förskolan för fortlöpande diskussioner för att beakta sin organisation utifrån Skolverkets riktlinjer för mindre barngrupper. Forskning visar att personalens utbildning och kompetens är den viktigaste kvalitetsfaktorn i förskolan och barngruppens sammansättning. Det är angeläget att det inte blir för många relationer för barnen att förhålla sig till under en dag, framförallt har de yngsta barnen mest att vinna på att vara i mindre barngrupper. Med barngrupp menar Skolverket de barn som är inskrivna på en avdelning, det vill säga den grupp som barnet ingår i under större delen av sin dag i förskolan. Förskolorna arbetar med att dela in barnen i mindre grupper och från och med hösten 20 arbetar de flesta i team för att hålla barngruppernas storlek inom Skolverkets riktlinjer. Utmaningen i denna omorganisation är att hålla teamen intakta under större delen av dagen. Personalbortfall har medfört att vi stundtals varit tvungna att omstrukturera våra team och barn har fått involverats i andra grupper än vad de var tänkta att vara i från början. Dock har detta gått bra och vi har fortfarande kunnat delat barnen i mindre grupper.

För mig som rektor är det av hög vikt att barn får möta vuxna som tror på och har en positiv inställning inför utbildningen. Därför är det viktigt att arbeta och synliggör arbetet med arbetsglädje, att fokusera på det som går att påverka och som ger positiv energi. Vi ska skapa hopp och tillförsikt inför framtiden. Barn har som rättighet att känna hur roligt och spännande det är att växa, utvecklas och lära. Möts barn av detta så behåller barn sin nyfikenhet och kreativitet och viljan och modet att förändra och utveckla samhället. Med visionen **Förskolan – en plats för lärande möten där alla blir sitt bästa jag!**

Årets annorlunda samhälle med en pågående pandemi har påverkat förskolornas organisation och handlingsförmåga. Vi har fått göra annorlunda men inte alltid sämre och tar med oss nyvunnen kunskap in i framtiden. Kriser innebär trots allt nya möjligheter, pedagogerna har fått nya rutiner och utifrån detta hittat nya vägar som tryggt och säkrat barnens vistelse i förskolan. Tillvaron kanske inte blir exakt som förut, därför är det viktigt att vi alla håller i

och håller ut, vad är lärdomen till morgondagen?

Arbetsmiljön är en viktig faktor för att trivas samt prestera på arbetsplatsen. Utifrån det som framkommit från utvärderingen av uppdragsbeskrivning samt återkommande samtal med medarbetare har vi beslutat att testa ett nytt koncept gällande vår organisation för att möta en hållbar arbetsmiljö med hållbara scheman. Vi har skapat utrymme för kollegialt lärande samt planering och reflektionstid för att matcha uppdrag och ansvar samt att skapa balans mellan krav och resurser. Skolverket framhåller att kollegialt lärande är en framgångsrik metod för att nå skolutveckling. Vi rektorer har ständigt en dialog hur vi tillsammans kan skapa rätt och bäst förutsättningar för barn och pedagoger i utbildningen.

5 Barn-/Elevhälsa

Förskolan ska vara trygg, rolig och lärorik för varje barn. Därför är det viktigt att pedagogerna är medvetna om det som sker i utbildningen och har förmågan att arbeta förbyggande mot ohälsa. Att systematiskt dokumentera och reflektera det som sker är viktigt för att få syn på varje barns förskolevistelse.

Barnhälsoteamets insatser i utbildningen och pedagogernas utbildning i ICDP har varit framgångsrika och bidragit till ett förebyggande arbetssätt. Därför är det viktigt att alla pedagoger får ta del av utbildningen samt att arbetet med barnhälsoteamet systematiskt följs upp och utvärderas. Ett ökat fokus på främjande och förbyggande arbete synliggör för pedagogerna att deras kompetens och insatser gör skillnad och gynnar alla barn på förskolorna.

- Alla arbetslag dokumenterar och reflekterar sin utbildning systematiskt som ett underlag till förskoleverksamhetens planering.
- Arbetet med barnhälsoteamet följs upp och utvärderas varje år.
- Alla pedagoger ska ha utbildning i ICDP.
- Varje förskola ska ha en ICDP-vägledare.
- Alla pedagoger ska ha brand -och HLR utbildning var tredje år.

Barnhälsoteamet har under läsåret träffats var sjätte vecka under ledning av förskolans specialpedagog. Specialpedagogen fungerar som ett bollplank för vägledarna, stärker deras roll, förhållningssätt och ser till att vägledarna får ta del av aktuell forskning och annan beprövad erfarenhet. Specialpedagogen ser till att rutiner och arbetsgången för handlingsplaner är väl implementerade och att ärenden hanterats enligt arbetsgången. Vägledarna kan ses som specialpedagogens förlängda arm ut i utbildningen. Barnhälsoteamet har även i uppgift att revidera barn och hälsoteam planen en gång per år.

Föregående års kartläggningar visade att många ärenden som diskuterades i barnhälsoteamet hade kopplingar till barn svårigheter till lek. Under läsåret har vägledarna därför fått fortbildning av specialpedagog kring barns svårigheter med samspel och lek, gällande både inåtvända och utåtagerande barn. Specialpedagogen har handlett vägledarna i det förebyggande arbetet med fokus på hur vi pedagoger kan stärka barns lek och samspel. Läsårets träffar blev till stor del på Teams vilket blev mest informativt och teoretiskt. Det viktiga kollegiala lärandet minskar eftersom dialogen och erfarenhetsutbytet begränsas vid digitala möten.

Efter läsårets BHT har specialpedagog sammanställt vilka ärenden som har lyfts av förskolornas vägledare. Kartläggningen visar att vi har ett ökat antal barn som behöver stöd i såväl språk som social interaktion. Vi kommer därför under kommande läsår satsa på att pedagoger får kompetensutveckling kring språk, samspel och lek via kollegialt lärande samt att vi kommer att introducera arbetet med Före Bornholmsmodellen.

Vi ser fortfarande att det är viktigt att fortsätta uppmärksamma TAKK och bildstöd då detta förebyggande arbete är till nytta och gagnar alla barn i utbildningen.

Vi har under läsåret utbildat fler vägledare i ICDP nivå 2. Vi har även satsat på att utbilda en vägledare i ICDP nivå 3 som blir vår blivande utbildare i ICDP efter att vår nuvarande utbildare går i pension.

Det finns ett behov från pedagoger att få repetera ICDPs grunder vid jämna mellanrum. Därför har vi planerat in sådana återkommande tillfällen med start hösten 2021.

6 Analys och bedömning

- Implementera förskolans gemensamma vision. Att lyfta andra till sitt bästa jag, genom kollegialt lärande.

Under höstens gemensamma arbetsplatsträffar har vi fokuserat på att implementera förskolans gemensamma vision. Vi började med att berätta bakgrund och syfte med en gemensam vision för förskolan och hur den hänger samman med Arboga kommuns vision, PUMI samt förskolornas egna visioner. Därefter har vi arbetat med hur vi i alla möten, oavsett om det är barn, vårdnadshavare, kollegor, chefer eller andra kan möjliggöra att alla får bli sitt bästa jag. Vi har även kopplat visionen till att arbeta med feedback. Feedback skapar förutsättning för andra och sig själv att utvecklas. Ett utmärkt verktyg att använda för att ge någon information om hens beteende. Det handlar om att förse en person med information som gör det möjligt för hen att förändra sitt beteende eller vidmakthålla ett önskat beteende. Detta är svårt och det krävs övning. Vi upplever oftast att det är lättare att ge beröm än feedback. Skillnaden är att när feedback ges så får mottagaren mer information om vad som var bra, vad som kunde göras bättre eller annorlunda.

Vi ser att visionen har implementerats och tagits emot väl av pedagogerna. Visionen ger en meningsskapande helhet för förskolorna. Skapar en långsiktighet och likvärdighet samt ger en gemensam drivkraft. Utmaningen som består för pedagogerna är att kunna lyfta både bra och mindre bra bemötanden i vardagen. För att kunna göra det fullt ut behöver man vara trygg i sig själv. Att ge feedback är ett arbete som vi kommer att fortsätta med.

- Synliggörande dokumentation genom processvägg.

Dokumentationen sker systematiskt av samtliga pedagoger men till stor del enbart genom pedagogernas egna reflektioner. Då vi upplevde att vi hade tappat stora delar av den analoga dokumentationen så ville vi återinföra den i vår utbildning. Den analoga dokumentationen möjliggör synliggörandet och fångar upp barnens egna tankar kring sitt lärande. Det står även i vår läroplan för förskolan att barn och vårdnadshavare ska kunna vara delaktiga och ha inflytande över utbildningen. Att arbeta med processvägg handlar om att med utgångspunkt i det som har hänt, utveckla utbildningen och undervisningen tillsammans, barn och pedagoger. Att göra barn delaktiga i dokumentationen har flera syften. Att dela den med barnen och att som pedagog öppna ögon och öron och göra sig nyfiken på vad barnen fastnar för, vilka detaljer, frågor, händelser eller material som barnen uppmärksammar är kanske något helt annat än vad pedagogerna har tänkt sig. Genom att ta till vara på barns nyfikenhet och intressen, underlättar det för den fortsatta planeringen av undervisningen.

Förskolorna har kommit olika långt i sitt arbete med processvägg. En del har

upplevt processväggen som stort och svårt, med känsla av att det mycket nytt att lära och göra. Medan andra har fått till ett väl fungerade systematik kring processväggen. För mig som rektor är det viktigt att jag ser till att pedagoger får ta del av varandras processer och utbyta erfarenheter och tankar. På så vis kan väggen ta nya vägar. Viktigt att pedagoger har insikten om att det inte finns något rätt eller fel då det gäller detta arbete. När vi reflekterar tillsammans med barnen kan vi skapa nya förståelser och insikter. Våra erfarenheter blir till ny kunskap. När vi reflekterar tillsammans över vardagssituationer kan vi få syn på invanda mönster, normer och värderingar samt oskrivna regler som finns i vår utbildning.

Processvägen öppnar även upp för att vårdnadshavare kan bli mer involverade i utbildningen, skapa större insyn samt öka delaktigheten. Dock har den rådande pandemin satt begränsningar på hur vi kan lyfta processväggen för vårdnadshavare då de helst inte ska vistas i våra lokaler. Flera team har försökt kompensera detta genom att lägga ut bilder på förskolans blogg så att vårdnadshavare har möjlighet att följa arbetet med processvägg.

- Förtydligande pedagogik, TAKK och bildstöd.

Förtydligande pedagogik, TAKK och bildstöd var det område som vi såg i kartläggningen hösten 2019 att vi behövde utveckla och därför genomfördes det en fortbildning i detta som var webbaserad. Utbildningen i ledning av vägledare nådde ut till samtliga pedagoger. Dock kan vi idag se, ute i verksamheten, att detta arbete lätt glöms bort bland vissa pedagoger. Att arbeta med förtydligande pedagogik är något som stärker alla barn. Alla barn har rätt till ett språk och genom att arbeta med TAKK och bildstöd förstärker det kommunikationen hos flera barn. Framförallt hos de yngre barnen som inte har ett utvecklat verbalt språk. Det är viktigt att alla pedagoger praktiserar detta i vardagen och implementerar det i sitt förhållningssätt. Att känna sig trygg i TAKK och bildstöd kräver daglig repetition för att kunskapen ska bli befast. Detta är ett område som vi ser att vi behöver ha återkommande repetition i för att bibehålla kunskap och hålla det levande i vardagen.

- Stärka pedagogernas roll i barns lek och samspel. Vägledarna kompetensutvecklas i främjande och förebyggande lek gällande inåtvända och utåtagerande barn. Skapande förskola projekt för förskolans med drama och musik som verktyg i leken för att främja barns lärande, kreativitet och fantasi.

Fortbildningen kring att stärka pedagogernas roll i barns lek och samspel har genomförts under ledning av vår specialpedagog. När barn leker berättar de alltid något om sig själva. För att kunna ta del av dessa berättelser är det viktigt att vara en närvarande pedagog. Om vi pedagoger använder flera sinnen och olika "glasögon" för att se språk, matematik mm, så ser vi med hjälp av leken

barns lärande och vad det är som väcker barns nyfikenhet och intressen. Samtidigt ser vi vart barnen är på väg i sitt lärande eller vad det är som skulle behövas i utbildningen för att lärandet ska fortgå och fördjupas. Härigenom kan pedagogerna ge barnen tillgång till just de verktyg som de behöver för att utvecklas och lära. Men en återkommande fråga är alltid den om huruvida pedagoger ska delta i barns lek eller om barnen ska ha sin lek ifred från vuxna? Som forskaren Margaretha Öhman och Skolforskningsinstitutet (2019) lyfter är det viktigt att pedagoger har kunskap om de olika roller som de kan inta i barns lek såsom materialförvaltare, rekvisitör, regissör eller lekledare och att man har förmågan att kunna växla mellan dessa. En del vuxna kan känna sig osäkra inför varandra när de ska delta i leken. Det enda sättet att skapa självförtroende är genom lek med barnen. Det är med andra ord inte bara barn som växer genom lek utan även pedagoger kan finna nya sidor hos sig själv.

Fortbildningen har skett genom teams vilket har försvårat det kollegiala lärandet mellan pedagoger. Flera känner sig obekväma kring användandet av teams vilket hämmar diskussionerna kring ämnet. Dock är fortbildningen väldigt uppskattad. Utvärderingen av fortbildningen visar att pedagoger tycker att de har fått med sig flera olika verktyg för att stötta barns lek. Dock önskar de mer repetition av lek och dess betydelse för barns utveckling. Vi kommer därför att fortsätta med detta tema under hösten 2021. Skapande förskola med drama och rytmik gav flera infallsvinklar och nya tips på hur pedagogerna kan arbeta och utveckla barns lek och lärande ytterligare.

- Stärka förskolläraernas ledarskap, att leda kollegor.

Arbetslagsledarna tillsammans med rektorer har fått deltagit på en ledarskapsutbildning för att stärka förskolläraernas ledarskap, öka kunskapen i att leda kollegor, lära sig om olika ledarstilar samt reflektera över hur jag själv är och vill/kan vara. Tanken är att fler förskollärare ska gå denna utbildning, dock har vi pausat den under rådande pandemi och kommer att återuppta fortbildningen när möjlighet ges. Vid sista tillfället fick vi nämligen ha utbildningen via teams, vilket ledde till att vi inte kunde genomföra praktiska övningar samt att vi återigen såg att det hämmade det kollegiala lärandet. Det blir inte samma kvalitet på diskussionerna som när vi träffas fysiskt.

- Fortsatt arbete med organisation utifrån Skolverkets rekommendationer för minskade barngrupper utifrån varje förskolas förutsättningar.

Pedagoger uttrycker ofta att de vill ha en nära och varm relation till varje barn men hävdar också att vissa strukturer gör det svårt att nå dit. Ju större barngrupperna är, desto mindre uppmärksamhet får varje enskilt barn. När barngruppen delas in i mindre grupper ökar inte bara möjligheten till fokus på varje enskild individ utan också möjligheten till bättre lärarkvalitet. Även barns möjlighet till inflytande och delaktighet ökar.

Från och med hösten 2020 arbetar samtliga förskolor i team och strävar efter att följa Skolverkets rekommendationer för minskade barngrupper.

Förutsättningarna har sett olika ut då vissa team har varit mer utsatta för personalfrånvaro och vi har då fått tänkt om på förskolan. Dock har vi hela tiden förhållit oss till att barnen ska vistas i mindre grupper under större delen av dagen. Flera pedagoger ser vinningen med att själv eller tillsammans med en kollega ansvara över en mindre grupp medan andra pedagoger är mer obekväma med att arbeta ensam med en liten grupp barn. Dock överväger fördelarna. Barn som vistas i mindre grupper får mer "lugn och ro" i sin lek, mindre relationer att förhålla sig till under en dag och det ökar möjligheten till samspel och kommunikation mellan pedagoger och barn. Det är också lättare för varje pedagog att bemöta varje enskild individ där de befinner sig och även följa barns nyfikenhet och intressen då de planerar för utbildningen.

Det är viktigt i denna organisation att vi inte stirrar oss blinda på antal barn i varje team utan tar hänsyn till pedagogernas utbildning och kompetens, personaltätheten relaterat till antal barn, barngruppens sammansättning och den fysiska miljön. Detta är avgörande faktorer som ska styra gruppens storlek. I Skolverkets allmänna råd med kommentarer, Måluppfyllelse i förskolan står det följande: "Som riktmärke för antal barn i en barngrupp rekommenderar Skolverket 6-12 för barn i åldern 1-3 år respektive 9-15 för barn i åldern 4-5 år. Riktmärket ska tolkas som något att förhålla sig till och inte något statistiskt. Det kan alltså vara både färre eller fler barn i en barngrupp än vad riktmärket anger, beroende på hur väl de tidigare nämnda faktorerna fungerar tillsammans".

Det vi kan se så här långt, är att arbeta i en organisation med flera team, krävs en tydlig struktur samt stor flexibilitet hos pedagogerna. Vi kommer att arbeta vidare med att utveckla organisationen på våra förskolor så att det passar oss och våra resurser.

- Arbetsglädje, feedback, stresshantering och återhämtning.

Är ett arbete som ständigt pågår. Tillsammans med mig som rektor har hälsoinspiratörerna samt arbetsmiljögruppen en stor och viktigt uppgift då det gäller att se till att alla trivs och känner glädje att gå till arbetet. Dock är detta ett arbete som måste göras tillsammans med samtliga pedagoger. Vi är varandras arbetsmiljöer. Vi har bland annat under läsåret pratat om att tillstånd smittar och att alla måste ta ett eget ansvar över hur vi bemöter kollegor, barn, vårdnadshavare och andra i vår vardag.

Genom att vi under hösten implementerade förskolans gemensamma vision, så har vi arbetat en del med feedback och förståelsen över hur viktigt det är att ge positiv likaså konstruktiv feedback för att alla ska kunna utvecklas till sitt bästa jag.

Vi har inspirerats av författaren och föreläsaren Christina Stiellis tankar kring att arbetsglädje är allas ansvar och vi har även tagit hjälp av adekvata artiklar kring ämnet för att öka kunskapen och medvetenheten kring medarbetarskap. Vi är varandras arbetsmiljöer!

Under hösten har samtliga team/arbetslag skrivit arbetslagskontrakt för att skapa en större förståelse för varandra, en vi-känsla samt en samsyn kring uppdraget. Arbetslagskontrakten har sedan regelbundet lyfts i teamen för att säkerställa att de följs.

- Resursfördelningsmodellen, transparens och förståelse för budgetarbete.

Under hösten påbörjades arbetet med att introducera en ny resursfördelningsmodell. Först fick vi rektorer en redogörelse över vad det skulle innebära för framtiden, därefter har pedagogerna fått en dragning av vår ekonom och i anslutning till detta fått ställt frågor kring modellen.

Resursfördelningsmodellen innebär ett nytt sätt att tänka kring ekonomi. Vi har från och med våren 2021 varit tvungna att dra ner på vår grundbemanning på samtliga förskolor. Vi har skrivit riskbedömningar kring detta om hur det kan komma att påverka framtida utbildning, arbetsmiljö och vår möjlighet att leva upp till de lagar och förordningar som vi är ålagda att följa.

En farhåga som jag som kan se med resursfördelningsmodellen är att vi får allt fler barn som är i stort behov av stöd. Det är rektorns uppgift att se till att alla elever utvecklas så långt som möjligt vilket det står tydligt om i skollagen. Men med lagen följer ingen automatisk utbetalning av ekonomiska medel, vilket gör att det blir mitt ansvar att inom ramen se till att alla barn får det stöd de behöver och att pedagogerna får en god arbetsmiljö.

Biet har under läsåret stärkt sitt visionsarbete med rörelse och hälsa som nu är en naturlig del i verksamheten, den genomsyrar både de planerade som spontana aktiviteterna. Tillsammans med det gemensamma temaarbetet har alla pedagoger haft ett gemensamt fokus som blivit en röd tråd i utbildningen. Det har då varit lättare att samverka och stötta varandra i teamen vilket gynnat samverkan över avdelningarna. Att dela barnen i mindre grupper under större delen av dagen har varit framgångsrikt för både barnens lärande och utveckling och pedagogernas arbetsmiljö, att hinna med att se och utmana varje barn där det befinner sig. Däremot ser vi att processväggen behöver fortsatt utvecklas och barninventeringsmallen fyllas i regelbundet för att kunna följa varje barns utveckling och lärande.

7 Kommande utvecklingsområden

- Att lyfta andra till sitt bästa jag och skapa möjligheter för utvecklingsarbete, organisera för kollegialt lärande och skapa goda förutsättningar för en hållbar arbetsmiljö.
- Synliggörande dokumentation genom processvägg.
- Förtydligande pedagogik, TAKK och bildstöd.
- Stärka pedagogernas roll i barns lek och samspel. Skapande förskola projekt för förskolans med drama och musik som verktyg i leken för att främja barns lärande, kreativitet och fantasi.
- Stärka och skapa likvärdighet i språkutvecklande arbetet på förskolorna med Före Bornholmsmodellen.
- Stärka förskolläraernas ledarskap, att leda kollegor.
- Fortsatt arbete med organisation utifrån Skolverkets rekommendationer för minskade barngrupper utifrån varje förskolas förutsättningar.
- Resursfördelningsmodellen, transparens och förståelse för budgetarbete.